

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Ad quid teneatur corruptor, si eam deceptit promissione coniugij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

non obstat, quin aliqua compensatio possit in pactum deduci, antequam se periculo quis exponat. v. g. possum iuste exigere 100. vt me exponam vitæ periculo; tamen si alius me iniuste adducat in tale periculum sine pacto, non tenetur ad vllam restitutionem, si fortè damnum secutum non fuerit. quia periculum etsi magni aestimetur ob damnum quod potest sequi; si tamen non sequatur re ipsa, nihil pro illo restituendum, (nisi pactum interuenerit) nam periculum damni, non est damnum.

17
Si aequè bene nupsit.

Dices Secundò, Ergo puella, quæ iam 100. acceperat pro defloratione, tenebitur restituere, si postea aequè bene nupsit, & nihil incommodi est perpessa. Respon. Negando conseq. Primò enim, poterit retinere pro ipso pudicitia: damno: iuxta alteram sententiam, quæ probabiliter sentit, illud esse pecunia reparandum. Secundò, etiam iuxta nostram sententiam non tenebitur. Ratio est, quia qui in aliquo periculo vitæ, fortunarum, vel infamiam est constitutus, potest pacisci cum eo qui ipsum per iniuriam in tale periculum coniecit, de damno quod probabiliter timetur. & quamuis postea non obuenerit, poterit tamen pretium conuentum retinere, & si nondum solutum fuerit, poterit ex vi pacti exigere; eò quòd illud periculum, quod alter præstare debebat, in se suscepit, quod enim damnum non euenierit, vel suæ industriæ, vel benignæ Dei prouidentia: adscribat. Confirmatur, quia potest quis pacisci de lucro cessante, vel damno emergente, antequam eueniant (nempe, certo pretio periculum horum in se recipiendo:) nec tenetur restituere pretium conuentum, etiamsi non eueniant, quando alterius causa hoc periculum suscepit. ergo etiam poterit, quando alterius culpa in periculum coniectus est; quia tunc ille tenetur periculum præstare. Debet tamen hoc pactum iniri, dum periculum adhuc durat: nam si nullum sit amplius, non est pretio aestimabilis eius præstatio: itaque tunc pro ea non poterit quidquam exigere. Similiter, nec heredes puellæ poterunt exigere, si ipsa ante tempus nubendi obierit, & ante obitum pacta non fuerit: quia damnum non est secutum. Denique si postquam pacta est, condonauerit: potest enim hanc condonationem facere, etiamsi sub parentum cura fuerit; quia non parentibus, sed ipsi debetur.

19
Potest condonare.

DUBITATIO III.

Ad quid teneatur corruptor, si eam decepta promissione coniugij.

20
Teneatur ad ducere.

Respondeo, Si promisit coniugium, & ea spe seu conditione vlturam corporis impetrauit, tenetur eam ducere, etiamsi factè promississet. Est communis sententia DD. Probatur, quia hæc promissio facta est in modum contractus; vnde cum ipsa ex parte sua compleuerit contractum, tenetur etiam ipse complere, prout exterius iudicio prudentum sonat; alioquin si tali artificio vti liceret, infinitis fraudibus humana commercia patenterent. Confirmatur, quia ipsa, consentiendo bona fide in copulam pro matrimonio futuro, Ius Iustitiæ acquisiuit ad ipsius matrimonium, cui Iuri non potest ipse satisfacere, nisi consentiendo

in matrimonium. Vnde sequitur, non satis esse eam dotare, vel largis donationibus damnum sarcire, si ipsa nolit acquiescere. Idem dicendum, si animo ficto cum eo per verba de præfenti contraxit, eò tantum sine vt ea potiretur: vt docet Sorus in 4. d. 29. q. 1. ar. 3. & Adrian. qu. 2. de matrimonio, & alij. Etsi enim matrimonium illo casu sit nullum, tamen manebit obligatio eam ducendi, si ipsa velit, ratione iniuriæ & damni secuti.

21
Quibus casibus non teneatur ducere.
22
1. Si mulier superes.

Aduerte tamen, excipi aliquot casus, quibus non tenebitur eam ducere, sed sufficiet aliter damnum sarcire. Primò, Si ipse longè sit nobilior vel opulentior, idque ipsa sciuerit; tunc enim facillè potuit suspicari, ipsum simulatè nuptias promittere, vt ea frueretur.

Dico, si ipsa id sciuerit, quia si omnino ignorauit ipsius conditionem, & exterius non habuit vllam causam suspiciandæ fraudis, tenebitur eam ducere, si ipsa velit. ita Petrus Navarra supra, & multi alij DD. Ratio est, quia tenetur ex parte sua contractum complere, ne ipsa detrimentum patiat. Neque illa facit iniuriam exigendo promissum; quia pacta sunt corpus pro corpore, bona fide, reliqua, vt diuitia, nobilitas, per accidens se habent ad hunc contractum. Quidam tamen dicunt, posse eum pecunia satisfacere arbitrio prudentum: quod est probabile. insinuat D. Thomas in 4. d. 28. art. 2. ad 4. ait enim, quod teneatur eam ducere, si sint æqualis conditionis, vel si ipsa est melioris conditionis; indicans non teneri, si ipse sit melioris. Idem tamquam valdè probabile tenet Corduba lib. 1. sui Quæstion. quæst. 13. Ratio est, quia qui in contractu factè aliquid promittit; quod est longè melius, non tenetur illud dare, sed sufficit vt det aliud, quod iudicio prudentis sit æquale. sufficent enim ad iustitiam, vt contractus reducat ad æqualitatem.

23
An pecunia compensari.

Secundò, Si ex alijs coniecturis facillè deprehendi poterat, ipsum non sincerè agere (vt verbis ambiguis vti, inconstanter loqui, nimis vt exaggerationibus.) Ratio est, quia in his casibus puella facillè potest aduertere vel suspicari, ipsum reuera nihil seriò promittere, sed se ludificari. Virum verò teneatur tunc damnum, si quod secutum fuerit, rependere, dubium est: quidam putant teneri, quia per iniuriam causam damni dedit, fraude enim & mendacio eam decepit. Sed verius videretur non teneri. si enim fraudem facillè potuit aduertere, non præsumitur decepta, sed fingere deceptionem, vt ait D. Thom. supra, & Siluest. Matrimonium quarto q. 8. Tabi. v. Matrimonium 2. q. 7. & Fumus v. Restitutio n. 22. citatque D. Thomam & Vercellensem.

24
2. Si aduertat non sincerè agere.

Tertiò, Si aliquod impedimentum legitimum interuenerit, vt si fiat eius affinis, si ducat aliam per verba de præfenti, si sacros ordines suscipiat, si graue aliquod damnum vel scandalum ex tali matrimonio sequeretur: denique, si pater nolitea dare. In his casibus sufficet damnum sarcire, de hoc tamen vltimo est difficultas. nam si corruptor non admittitur à parente puellæ ad matrimonium, paratus alioquin promissorum fidem præstare; cur in conscientia teneatur alio modo damnum sarcire? Quidam distinguunt; si ex animo promississet, ad nihil aliud obligandum, quia nullam iniuriam intulisset. si autem animo fallaci promississet, tunc à parente & à puella posse repudiari tamquam impostorem & pudicitia: insidiatorem,

26
3. Si impedimentum.

DUBITATIO IV.

Vtrum is, qui ante voverat ingredi Religionem, si postea puellam sub promissione vera vel ficta matrimonij deceperit, possit ingredi.

Respondeo, Non posse intrare, sed teneri eam ducere, vt passim DD. tradunt: si tamen ipsa votum eius omnino ignorauit, & recuset omnem aliam satisfactionem. Probat: Quia ingressus Religionis iam factus est ei illicitus; non enim potest ingredi, nisi grauem iniuriam irrogando puellae; ergo, &c.

Secundo, a simili. Si ego vouissem 100. dare in eleemosynam, & postea inferrem alteri damnum tanti aestimatum, nec haberem aliunde, quo illud compensarem; tenerer dare illa 100. Deo vota, nec possem persolvere votum, ommissa damni compensatione; quia obligatio strictae iustitiae praeponderat obligationi religionis: ergo similiter hic, cum ratione contractus & damni pudicitiae, corpus illius sit obnoxium puellae, nec aliter possit ex aequo sarciri, nisi cum illa contrahendo, tenebitur contrahere, & etiam consummare matrimonium: nam contrahendo & non consummando, non censetur reparatum damnum pudicitiae, nec occurreret efficaciter infamiae imminenti.

Tertio, Quia puella bona fide ex parte sua compleuit contractum, cum damno suae pudicitiae: ergo alter tenetur complere ex parte sua. Neque puella tenetur admittere aliam compensationem, tum quia pudicitia non est pecunia aestimabilis, tum quia non tenetur subire infamiam amissae virginitatis, vt ille votum suum impleat.

Aduerte tamen, si puella sciuit eum habere votum castitatis vel Religionis, non potest vrgere ipsius nuptias; quia non bona fide contraxit, cum videret ipsum non posse nuptias promittere. Sed, teneturne tunc aliter compensare? Certè non videtur teneri; (nisi forte persuaserit puellae se facile obtenturum dispensationem) quia non fuit ab ipso decepta. sciuit enim, quod promissum est, non posse ab ipso licite praestari.

Petes, Vtrum in his casibus impetrari debeat dispensatio voti? Respondeo, non videri necessarium; quia executio voti facta est illi illicita. consilendum vt petatur; quia aliàs tenebitur ex parte sua seruare castitatem, si eam vouit; vnde non poterit debitum petere, sed tantummodo reddere, ea implicite vel explicite petente.

Quod dictum est de eo, qui promissione matrimonij virginem deceperit, non posse illum ingredi Religionem absque ipsius consensu; idem dicendum de eo, qui contractis sponalibus non obtinuit quidem vsuram corporis, sed magnam familiaritatem, quae moueat suspensionem copulae, ita vt absque notabili infamia puellae non possit recedere a contractu. ita Corduba & Lopez supr. n. 29. citati. Ratio est, quia non potest hanc iacturam aliter sarcire. Idem dicendum si erat vidua bonae famae, & non infimae sortis, ob eandem causam. Denique idem docet Sancius lib. 8. disput. 36. si puella vi vel dolo fuit deflorata, vel precibus violentiae aequipollentibus; & corruptor vt huic iniuriae satisfaciat, sponte promittat ei matrimonium: tunc enim tenetur stare promissis, nec potest illam inuita Religionem capessere. Ratio est, quia ex

27
no tenetur compensare pecunia.
torem, & tamen ratione iniuriae teneri nihilominus damnum sarcire. Sed verius puto, in conscientia ad aliud non teneri, quam ad implendum promissum, ducendo eam in vxorem; sic enim abunde videtur satisfacere pro iniuria per fictionem illata. Quod confirmatur ex aliis contractibus; si enim fidei tibi promittam mutuum, eoque nomine tu emas merces; facio tibi iniuriam, & teneor sarcire damnum, nisi seruem promissum: si tamen seruare volo, tu verò nolis accipere, non teneor damnum secutum compensare.

28
4. Si fornicata fuerit.
Quarto, Si illam contingat postea cum alio fornicari, prior non tenebitur eam ducere. Ratio est; quia in promissione sponalium haec conditio tacite subintelligitur. Sed difficultas est, Vtrum tunc teneatur illi aliter satisfacere? Respondeo, non teneri, nisi ante fuerit conuentum. nam ex vi promissionis solum tenetur ea ducere. quae obligatio extinguitur per superuenientem fornicationem. vnde nisi antea fuerit mutata in obligationem pecuniariam, nihil ei ex iustitia debebitur.

29
5. Si ipsam decepsit.
Quinto, Si dicenti se virginem, promissit nuptias, vt ea potiretur, & postea deprehendat, non esse virginem, non tenebitur stare promissis. ita Lopez 1. p. cap. 76. citans pro se Armillam. idè tenet Corduba lib. 1. q. 13. sui Questionarij dicto 3. Ratio est; quia sicut eam decepsit, ita vicissim ab ea deceptus est: itaque est compensatio iniuriae. vnde nec videtur pecunia compensare debere. cur enim teneatur, cum ab ea deceptus sit? Confirmatur; quia si serio promississet, non teneretur propter illam deceptionem: ergo neque dum fidei.

30
6. Si non erat virgo.
Sexto, Si putabat illam esse virginem, & in coniunctione deprehendat reuera non fuisse, quamuis ex verbis eius deceptus non fuerit. quo casu non tenebitur illam ducere: vt docet Corduba supra lib. 1. q. 13. quia illa causa sufficiens est ad soluenda sponalia; tenebitur tamen, iuxta praedictum Auctorem, pecunia compensare; quia ipsa illum non decepsit fraude aliqua. Contrarium tamen fortè non improbabile, quia si serio promississet, non solum non teneretur eam ducere, sed neque dotare. Nam ex vi promissionis solum obligatur ad eam ducendam; quae obligatio cessat ex eo, quod deprehendat non esse virginem; vt alibi dictum est. quam sententiam inuenio probatam doctissimo viro Thomae Sancio libr. 1. de matrimonio disput. 10. n. 12.

31
Si sciebat non esse virginem.
Aduerte tamen, Si sciebat eam non esse virginem, & promissit ei matrimonium fidei, ad obtinendam copulam, ea secuta, tenebitur illam ducere, si ipsa velit; quia ipse deceptus non fuit, & illa ex parte sua, praestitit conditionem contractus. ita docet Siluest. verb. Matrimonium 4. qu. 8. Paul. d. 28. q. 1. ar. 2. concl. 4. Contrarium tamen esse verius, si non timetur infamia, docet Thomas Sancius, citans Lopezium, Veracruz, & reliquos. quare sufficet compensare pecunia. Ratio est; quia corrupta, exigendo tale matrimonium pro corporis sui vsura, nimium exigit. Non enim tanti aestimatur copula cum corrupta, vt matrimonio eius debeat compensari. Vnde cum non teneatur ad matrimonium ratione promissionis, (vt quae nulla fuerit) nec ratione damni, cum nullum secutum sit, vt suppono: solum tenetur iudicio prudentis compensare copulam, per talem iniuriam obtentam. secus tamen si esset honesta vidua, & impenderet infamia.

32
Non potest intrare Religionem.

33
Si sciuit eam votu.
An aliter compensare teneatur.

34
Dispensatio.

35
Si sponsalia contraxit.

Si vi vel dolo deflorata fuit.